

Generowanie raportów w Agata Reports

Do raportu!

Jednym z wielu zadań podczas wdrażania systemów bazodanowych jest przygotowanie odpowiedniego zestawu raportów, które pozwolą w łatwy i przejrzysty sposób przedstawić kluczowe z perspektywy różnych grup użytkowników dane.

DARIUSZ WALAT

www.photocase.de

Ilość możliwych do wykorzystania rozwiązań jest bardzo duża. Raporty mogą być generowane jako zwykłe pliki tekstowe za pomocą składowanych w odpowiednich skryptach zapytań SQL; generowane za pomocą dedykowanego interfejsu opracowanego w ramach danego projektu z wykorzystaniem któregoś z języków skryptowych (np. PHP) albo tworzone z użyciem narzędzi znajdujących się w ofercie dostawcy danego systemu zarządzania bazami danych (np. Oracle Reports w przypadku Oracle). Możliwe jest również sięgnięcie po komercyjne, specjalizowane, a co za tym idzie, często drogie rozwiązania, jak np. Crystal Reports.

Opisane powyżej przykłady nie wyczerpują oczywiście wszystkich możliwości wyboru, jakie ma przed sobą zespół wdrożeniowy. W niniejszym artykule chciałbym zwrócić

uwagę na projekt, którego celem jest dostarczenie społeczności Open Source całkowicie darmowego, graficznego, działającego na różnych platformach systemowych (Linuksie i systemach z rodziny Windows) oraz pozwalającego na współpracę z różnymi systemami zarządzania bazami danych narzędzia do tworzenia raportów.

Projekt, o którym mowa, nosi nazwę Agata Reports, a jego strona domowa znajduje się pod adresem <http://www.agata.org.br>. Na potrzeby niniejszego artykułu ograniczę się do założenia, że zaprezentowana konfiguracja będzie współpracowała na platformie Linux z bazą danych Oracle, jednak należy pamiętać, iż Agata Report potrafi współpracować również z takimi bazami, jak PostgreSQL, MySQL, DB2 (IBM), MS-SQL (Microsoft), Informix, Sybase, Frontbase czy też InterBase.

Instalacja przede wszystkim

Instalacja pakietu Agata Reports w środowisku Linuksa jest możliwa na dwa sposoby.

Pierwszy z nich zakłada użycie dostępnej na stronie projektu prekompilowanej wersji poszczególnych klocków wchodzących w skład całego systemu – otrzymujemy wówczas produkt gotowy do współpracy z bazami danych PostgreSQL oraz MySQL.

Drugi sposób, nieco bardziej skomplikowany, ale dający większą elastyczność, wymaga od użytkownika w pierwszej kolejności „ręcznego” zainstalowania całkiem sporej liczby potrzebnych do prawidłowej pracy bibliotek (o ile nie ma ich już w systemie). Są to: libstdc++, Freetype2, libpng, libjpeg, GD2, zlib, libxml, libglade, libpg, GtkScintilla. Oczywiście nie trzeba dodawać, że odpowiednie pakiety (przygotowane w dodatku dla kilku popularnych dystrybucji) są dostępne bez-

5

ZALET PRENUMERATY

UŻYWASZ LINUKSA? CZYTAJ LINUX MAGAZINE!

1

NISKA CENA

W prenumeracie rocznej – 3 numery ZA DARMO! W półrocznej – 1 numer ZA DARMO! Linux Magazine to najtańsze polskie czasopismo o Linuksie.

2

STAŁA CENA

Gwarancja stałej ceny Linux Magazine przez cały okres trwania prenumeraty.

3

GWARANCJA ZWROTU PIENIĘDZY

Jeśli będziesz chciał zrezygnować z prenumeraty, otrzymasz zwrot pieniędzy za numery, których jeszcze nie otrzymałeś.

4

BĄDŹ PIERWSZY

Do naszych prenumeratorów pismo Linux Magazine dociera, zanim ukaże się w sprzedaży detalicznej. Prenumeratcy otrzymują Linux Magazine w specjalnej kopercie, chroniącej pismo przed uszkodzeniem.

5

PRENUMERATA NA PRÓBĘ

Wypróbuj prenumeratę Linux Magazine. TRZY KOLEJNE NUMERY za jedyne 30 zł.

Zamów przez Internet: www.linux-magazine.pl/Subs

pośrednio na stronie domowej Agata Report.

Po zainstalowaniu (bądź też zweryfikowaniu obecności) odpowiednich bibliotek należy skompilować w systemie język PHP (na stronie projektu dostępna jest wersja 4.3.1) oraz PHP-GTK (wersja 1.0), na których opiera się interfejs graficzny projektu.

W przypadku instalacji ze wsparciem dla bazy Oracle konieczne jest uprzednie zainstalowanie przynajmniej klienta Oracle (jest on częścią instalacji serwera Oracle – patrz artykuł w Linux Magazine 5/2004). Instalacja PHP w przypadku konfiguracji ze wsparciem dla bazy Oracle przebiega w następujących krokach:

```
#tar zxvf php-4.3.1.tar.gz
#cd php-4.3.1
#./configure --prefix=/usr/local/
php --enable-dbase --with-pear >
--with-gd
--with-oci8=/Oracle/app/oracle/
product/9.2.0 --with-jpeg-dir=
/usr/local/lib --with-zlib-dir=
/usr/local/lib
```

gdzie `/Oracle/app/oracle/product/9.2.0` należy zastąpić przez odpowiednią dla danej konfiguracji ścieżkę katalogu domowego produktów Oracle:

```
#make
#make install
#ln -sf /usr/local/php/bin/php >
/usr/bin/php
#ln -sf /usr/local/php/bin/phpize >
/usr/bin/phpize
#ln -sf /usr/local/php/bin/ >
php-config /usr/bin/php-config
```

Natomiast instalacja PHP-GTK-1.0.0 wykonywana jest w następujący sposób:

```
#tar zxvf php-gtk-1.0.0.tar.gz
#cd php-gtk-1.0.0
#aclocal
#./buildconf
#./configure --enable-scintilla
#make
```


Rysunek 1: Wybór języka oraz motywu graficznego.

```
#make install
```

Po wykonaniu tych czynności środowisko konieczne do uruchomienia Agata Report jest już niemal gotowe. Konieczne jest jeszcze pobranie, a następnie rozpakowanie samego motoru Agata Report. W chwili pisania niniejszego artykułu najświeższą była wersja dostępna w skompresowanym archiwum `agata_6_beta_002.zip` (po rozpakowaniu powstaje katalog `agata`) oraz odpowiednie ustawienie zmiennych środowiskowych (w celu automatyzacji tego procesu w codziennym użytku wskazane jest dodanie odpowiednich wpisów do pliku `~/.bashrc`):

```
export ORACLE_HOME=/Oracle/
app/oracle/product/9.2.0
export LD_LIBRARY_PATH=
$ORACLE_HOME/lib
export TNS_ADMIN=${ORACLE_HOME}
/network/admin
```

gdzie zmienna `TNS_ADMIN` wskazuje na katalog, w którym znajduje się plik `tnsnames.ora`, zawierający stringi połączeniowe (ang. connect string) do odpowiednich baz danych, z którymi chcemy się łączyć z danej maszyny. Proces przygotowania środowiska Agata Report do uruchomienia dobiegł końca. Czas najwyższy zapoznać się z interfejsem programu. Uruchomienie programu odbywa się poprzez wydanie polecenie `php agata.php` z katalogu `agata`.

Do biegu, gotowi...

Przy uruchomieniu programu istnieje możliwość wyboru języka, w jakim aplikacja będzie komunikowała się z użytkownikiem (niestety w tej chwili brak jest polskiej lokalizacji) oraz tematu graficznego, z jakim Agata Report będzie się prezentowała (Rysunek 1).

Po uruchomieniu aplikacji otrzymamy łatwy do opanowania interfejs graficzny bazujący na znajdujących się po lewej stronie „zakładkach” pozwalających na dostęp do

Rysunek 2: Agata Report – moduł definicji połączeń.

poszczególnych modułów, określanych przez autora w dalszym ciągu niniejszego tekstu jako:

- definicje połączeń
- środowisko pracy
- raporty SQL
- raporty podsumowujące
- diagramy ER
- wykresy
- etykiety
- repozytorium funkcji

Podział interfejsu graficznego na logiczne pod względem funkcjonalności moduły wydaje się być posunięciem doskonale prze-

Rysunek 3: Zakładka modułu środowisko pracy – definicja aliasów dla kolumn.

myślanym – w większości wypadków użytkownicy ograniczą się do korzystania z kilku podstawowych modułów, takich jak raporty SQL lub raporty podsumowujące, które dostarczają podstawowej funkcjonalności związanej z przygotowaniem wydawnictw. Dzięki modułowej budowie nie będą obarczani nadmierną ilością szczegółów, które w danej chwili są dla nich nieistotne. Ogólny wygląd aplikacji jest przedstawiony na Rysunku 2.

Praca u podstaw

Jednak zanim będzie możliwe przygotowanie jakichkolwiek raportów, konieczne jest podłączenie się do bazy danych. Służy do tego moduł definicji połączeń. Poszczególne pola w tym module mają dobrze dobrane nazwy, w związku z tym wpisanie prawidłowych informacji, koniecznych do ustanowienia połączenia z bazą, nie powinno nastęrczać większych problemów. W przypadku łączenia należy jedynie pamiętać, aby w polu *Database type* wybrać opcję *oci8*.

Zdefiniowane uprzednio połączenia z bazami są dostępne w panelu Project Name, więc przy kolejnych uruchomieniach aplikacji rozpoczęcie właściwej pracy następuje zdecydowanie szybciej.

Moduł środowiska pracy pozwala na konfigurację wielu podstawowych ustawień, ta-

Rysunek 4: Przygotowywanie raportu w zakładce raportów SQL.

kich jak na przykład katalogi robocze aplikacji (w tym katalog repozytorium raportów), parametry, z jakimi będą generowane później raporty (czcionka, kolory itp.), aliasy do poszczególnych kolumn tabeli, czy też aplikacje, jakie zostaną uruchomione w przypadku wygenerowania raportu w określonym formacie.

Sercem całego systemu są dwa moduły: raporty SQL oraz raporty podsumowujące.

Pierwszy z nich pozwala na tworzenie raportów w oparciu o zdefiniowane przez użytkownika zapytania SQL, tworzone bądź to za pomocą graficznego wyboru odpowiednich kolumn z puli dostępnych tabel, bądź też bazujące na podstawie ręcznie wpisanych zapytań SQL. Możliwe jest oczywiście wygenerowanie dla zapytania odpowiednich warunków filtrujących, złączeń tabel, grupowań, sortowań itd.

Bardzo przydatną w tym module jest również opcja archiwum predefiniowanych raportów (zapytań SQL) oraz archiwum wyników wykonanych raportów. Po przygotowaniu odpowiedniego zapytania SQL można je uruchomić za pomocą jednej z ikon znajdujących się po lewej stronie modułu. Odpowiednie ikony pozwalają na wygenerowanie raportów w większości popularnych formatów, począwszy od zwykłego pliku tekstowego, poprzez PostScript, pdf, CSV, XML, HTML, a skończywszy na dostępnej od niedawna możliwości zapisu w formacie dokumentu Writer z pakietu OpenOffice.org. Wygląd poszczególnych elementów raportów (nagłówki, czcionki, kolory) można w dużej mierze konfigurować w module środowiska pracy.

Moduł raportów podsumowujących służy z kolei do przygotowania i generowania raportów, które zawierają grupowania na wie-

lu poziomach oraz funkcje agregujące (jak na przykład sum, avg, max, itd...) aplikowane na konkretnych kolumnach.

Na Rysunku 5 przedstawiono przykładowy raport zawierający informacje o pracownikach i ich wynagrodzeniach, pogrupowane w pierwszej kolejności po nazwie zawodu, a w dalszej po nazwie departamentu. Na obydwu poziomach grupowania wyliczone jest sumaryczne wynagrodzenie. Dodatkowo na samym końcu raportu wyliczona jest całkowita wartość wynagrodzenia wszystkich pracowników (ang. grand total).

Wodotryski

Agata Reports pozwala również na wykonywanie pewnych czynności, które bezpośrednio z generowaniem raportów nie są związane, ale stanowią cenne uzupełnienie całego pakietu.

Za pomocą modułu diagramów można w programie wygenerować schemat modelu ER (ang. Entity Relationship), czyli innymi słowy, powiązań pomiędzy poszczególnymi tabelami. Odpowiedni plik jest generowany w formacie popularnego programu DIA.

Moduł etykiet pozwala z kolei na generowanie konfigurowalnych pod względem wyglądu (w module istnieje cała masa zmiennych pozwalających na dopracowanie efektu wizualnego), a także treści (jako wartości mogą się pojawiać tylko wybrane pola z aktualnie aktywnego zapytania z modułu Raportów SQL) quasi-etykiet. Interesującą propozycją jest również możliwość generowania wykresów opartych o wartości wyników zapytań SQL.

Projekt Agata Report dostarcza użytkow-

Rysunek 5: Raport podsumowujący.

nikom również interfejs programistyczny API (AgataAPI), dzięki któremu jest możliwe bezpośrednio z poziomu aplikacji PHP uruchamianie w środowisku serwera Apache generowanie raportów czy też wykresów. Natomiast AgataCLI pozwala na automatyzację procesu tworzenia odpowiednich wydawnictw z użyciem linuxowego shella. Odpowiednie, bardzo dobrze udokumentowane przykłady znajdują się w katalogu *agata/web*.

Podsumowanie

Opisany w niniejszym artykule system przygotowania i publikacji raportów wydaje się być doskonałym przykładem produktu Open Source nadającego się do natychmiastowego zastosowania w komercyjnym projekcie. Agata Reports daje możliwość tworzenia estetycznych i wartościowych z punktu widzenia firmy, informacji zgromadzonych w korporacyjnym systemie bazodanowym. Informacji, które we współczesnym świecie są podstawą osiągnięcia sukcesu... ■

Rysunek 6: Przykład raportu wygenerowanego w formacie pliku.sxw.